

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філологічний факультет
Кафедра української літератури імені акад. Михайла Возняка

Затверджено
на засіданні кафедри української літератури
імені акад. Михайла Возняка
філологічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 30 серпня 2023 р.)

Завідувач кафедри –
доктор педагогічних наук,
кандидат філологічних наук,
доцент Микитюк В. І.

СИЛАБУС

із вибіркової навчальної дисципліни

«Як писати і що читати про війну: дискурс війни в українській літературі ХХ-ХХІ ст.»

першого освітнього рівня вищої освіти

для здобувачів галузі знань 03 “Гуманітарні науки”,

спеціальності 035 “Філологія”,

спеціалізації:

035.01 Українська мова та література

Силабус курсу

«Як писати і що читати про війну: дискурс війни в українській літературі ХХ-ХХІ ст.»
(2023/2024 навчальний рік)

Назва курсу	Як писати і що читати про війну: дискурс війни в українській літературі ХХ-ХХІ ст
Адреса викладання курсу	Львівський національний університет імені Івана Франка Львів, вул. Університетська, 1
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Філологічний факультет, кафедра української літератури ім. акад. М. Возняка
Галузь знань, шифр та назва спеціально-сті	Галузь знань 03 Гуманітарні науки. Спеціальність 035 Філологія.
Викладач курсу	Крук Галина Григорівна, кандидат філологічних наук, доцент
Контактна інформація викладача	halynakruk@gmail.com
Консультації по курсу відбуваються	У дистанційному режимі.
Сторінка курсу	
Інформація про курс	Дисципліна «Як писати і що читати про війну: дискурс війни в українській літературі ХХ-ХХІ ст.» є спеціалізованим загальноуніверситетським вибіркоvim курсом, який викладається в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS) і має 16 лекційних годин та 16 годин практичних занять (на 1 групу). Підсумковий контроль – залік.
Коротка анотація курсу	Курс «Як писати і що читати про війну: дискурс війни в українській літературі ХХ-ХХІ ст» покликаний не лише ознайомити студентів із сучасною українською літературою про російсько-українську війну 2014-2023 рр., а й показати на практиці, який інструментарій має художня література для опису реалій війни, проживання та осмислення драматичних досвідів та травм, яких неможливо уникнути в умовах війни. В українській літературі війна породила цілий пласт творів воєнної проблематики, написаних письменниками-ветеранами, учасниками бойових дій, а також професійними письменниками, і ці твори різночлени відрізняються від описів попередніх воєн (включно з літературою українського резистансу). Специфічні реалії українсько-російської війни (як-то її «гібридність», перенесення бойових дій в інформаційний простір, використання ворожої пропаганди та провокації, злочини проти українських громадян на окупованих територіях та гуманітарні наслідки окупації, проблеми біженців та внутрішньо-переміщених осіб, адвокація України за кордоном тощо) зумовили пошуки нової художньої мови й нових художніх засобів, та породили унікальні наративи, яких українська література досі не мала в своєму арсеналі. Війна є абсурдною реальністю, в якій кожен із нас шукає свій спосіб пережити травми та зберегти здоровий глузд. На матеріалі найновіших українських творів про війну аналізуватимемо форми та формування наративів війни та вивчатимемо художнє письмо як терапевтичну практику проговорювання власного травматичного досвіду.

<p>Мета та цілі курсу</p>	<p><i>Мета курсу</i> полягає у системному, послідовному та об'єктивному висвітленні того, як змінюється та поглиблюється дискурс війни в українській літературі ХХ-ХХІ ст. відповідно до суспільно-історичних та політичних обставин, як література війни пробує осмислити і подолати посттоталітарні травми та відрефлексувати індивідуальний та колективний травматичний досвід, проблеми витісненої та втраченої історичної пам'яті, української самосвідомості та національної ідентичності. Література часу російсько-української війни 2014-2023 рр. є не лише багатогранною мистецькою реакцією на екстремальну подію, а й способом перепрочитання історичного та літературного минулого, фіксацією живої історії та прихистком гуманності.</p> <p><i>Цілі курсу.</i> Ознайомити студентів з важливими українськими творами воєнної проблематики та тим, як змінюються основні наративи та ракурси в різних історичних обставинах, показати способи та засоби, за допомогою яких сучасна література пропрацьовує історичні травми та загоює рани, показати гуманістичний та терапевтичний сенс, який проявляється в літературі у часи великих екзистенційних та суспільно-політичних криз, виробити навички аналізу художнього тексту у контексті історії. Студенти, які мають потяг до художньої творчості, матимуть змогу опанувати художнє письмо як терапевтичну практику проговорювання власного травматичного досвіду.</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Гриневич В. Неприборкане різноголосся: Друга світова війна і суспільно-політичні настрої в Україні, 1939 – червень 1941 рр. / В. Гриневич. – Київ-Дніпропетровськ : Ліра, 2012. – 508 с. 2. Гриневич В. Український вимір війни та пам'яті про неї / В. Гриневич // Сучасні дискусії про Другу світову війну: зб. наук. статей та виступів українських і зарубіжних істориків. – Л. : ЗУКЦ, 2012. – С. 50–64. 3. Дзюба-Погребняк О. Перша світова війна в літературах південних слов'ян / О. Дзюба-Погребняк. – К. : ДУХ І ЛІТЕРА, 2014. – 496 с. – (Сер. «Бібліотека супротиву, бібліотека надії»). 4. Захарчук І. В. Війна і слово (Мілітарна парадигма літератури соціалістичного реалізму): монографія / І. В. Захарчук. – Луцьк : ПВД «Твердиня», 2008. – 406 с. 5. Захарчук І. Друга світова війна: досвід історії – досвід літератури // Слово і Час. – 2007. – № 6. 6. Історія української літератури ХХ століття: У 2-х кн. – К.: Либідь, 1994. – Кн. 2. – Ч.1. 7. Історія української літератури ХХ століття: У 2-х кн. – К.: Либідь, 1998. – Кн. 2. 8. Качуровський І. Для бою народжений // Сучасність. – 2006. – № 10. 9. Кеппс Р. Як писати про війну. - К.: Смолоскип. - 2021 10. Ковалів Ю. Художня хроніка великої трагедії (Українська література Другої світової війни). – К., 2004. 11. Коли говорять гармати... Антологія української воєнної прози ХХ століття. К.: Yakaboo Publishing, 2022. 12. Котик І. Література ціною дому: чотири книжки на тему біженства та депортації, портал «Читомо», 23.05.2022

	<p>https://chytomo.com/literatura-tsinoiu-domu-chotyry-knyzhky-natemu-bizhenstva-ta-deportatsii/</p> <p>13. Крук Г. Людина супроти війни: Потенціал особистості та можливості культури https://zaxid.net/lyudina_suproti_viyni_n1549323</p> <p>14. Мартиненко Ю. „Военна” проза І.Багряного („Людина біжить над прірвою”, „Огненне коло”) // Дивослово. – 2001. – №2</p> <p>15. Набитович І. Концепт війни у прозі Олесья Гончара, Івана Багряного та Ігоря Качуровського: осциляція між <i>sacrum</i> та <i>profanum</i> / І. Набитович // Набитович І. Універсум <i>sacrum</i>’у в художній прозі (від модернізму до постмодернізму) : монографія / І. Набитович. – Дрогобич-Люблін, 2008. – С. 413–426.</p> <p>16. Пастух Т. Поезія в час війни (Серія публікацій на сторінках електронного часопису «Збруч» за 2022 р.)</p> <p>17. Петренко-Цеунова О. Література як мистецтво пам’ятати. // https://www.verbum.com.ua/09/2022/voices-of-our-memories/art-of-memory/</p> <p>18. Пухонська О. Літературна рецепція посттоталітарних воєн. Український та балканський контексти // STUDIA UKRAINICA POZNANIENSIA. Poznan, 2021.</p> <p>19. Пухонська О. Літературний щоденник як спроба автотерапії травми війни (за книгою «Життя P.S.» Валерії Бурлакової). / Studia Ucrainica Varsoviensia. Warszawa, 2020.</p> <p>20. Пухонська О. Мова війни як мова пам’яті у поезії Бориса Гуменюка. / Запорізький науковий вісник. Серія "Філологія"</p> <p>21. Пухонська О. Літературні виміри травми у контексті війни на Донбасі . <i>Acta Polono-Ruthenica</i>, 2(XXVI), 63–74. https://doi.org/10.31648/apr.6960</p> <p>22. Пухонська О. Поза межами бою. Дискурс війни в сучасній літературі. – Дискурсус, 2022.</p> <p>23. Улюра Г. Писати війну (серія публікацій під спільною назвою в електронному виданні Тиктор-медіа https://tyktor.media/pysaty-viynu/)</p> <p>24. Шостак, О. О. Ревізія мілітарної парадигми в діалогії Ігоря Качуровського «Шлях невідомого» і «Дім над кручею». <i>Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філологія»</i>, (73), 284-288. вилучено із https://periodicals.karazin.ua/philology/article/view/5985</p> <p>25. Юргер Е. Війна як внутрішнє переживання. – К.: Стилет і стилос, 2022. – 136 ст.</p> <p>26. Яремчук І. Під знаком вогню. Генетичний контекст і естетична природа поезії УПА. – Л., 2006.</p>
Тривалість курсу	1 семестр
Обсяг курсу	32 години аудиторних занять, з яких 16 лекційних годин для потоку, 16 годин практичних занять та 50годин для самостійної роботи студента, 3 кредитні модулі.
Очікувані результати навчання.	<p>Студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • специфіку розвитку сучасного літературного процесу; • суспільно-політичні та культурно-історичні передумови війни та українського національного руху спротиву; • важливі та прикметні твори української воєнної проблематики;

	<ul style="list-style-type: none"> • жанрово-стильове розмаїття воєнної літератури ХХ-ХХІ ст.; • еволюцію мотивів, проблем і наративів української воєнної літератури та їх індивідуальних авторських реалізацій. <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • орієнтуватися в історії дослідження творів воєнної проблематики • аналізувати та оцінювати художні тексти в контексті історичних подій.
Ключові слова.	Історія літератури, воєнний дискурс, травма війни, посттоталітарна травма, історична травма, витіснена пам'ять, мілітарна парадигма, воєнний наратив.
Формат курсу.	Спецкурс, викладання якого здійснюється через проведення лекцій, практичних занять та консультацій; очний і заочний.
Теми	* СХЕМА КУРСУ
Підсумковий контроль, форма.	Залік
Пререквізити.	«Історія української літератури», «теорія літератури», «історія України», «філософія», «психологія».
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу.	Під час викладання курсу використані такі методи навчання, як біографічний, історіографічний, порівняльно-історичний, культурно-історичний, рецептивно-естетичний, герменевтичний, а також методи проблемного викладу, спостереження та аналізу, бесіди тощо.
Необхідне обладнання.	Мультимедійна дошка, ноутбук, проектор.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності).	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Нарахування балів здійснюється таким чином: 1) опитування під час проведення практичних занять – 50 балів; 2) опитування під час заліку – 50 балів.
Питання для заліку	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дискурс війни в літературі: світовий та український ракурс, теоретичні підґрунтя та методологічні питання. 2. Жанрове розмаїття воєнної літератури періоду першої світової війни (О.Турянський «Поза межами болю», поезія січових стрільців, О.Кобець «Записки полоненого. Пригоди і враження учасника першої світової війни»). 3. Україна в огні: українська класична проза про другу світову війну й терор. Версія героїчної війни в каноні соцреалізму як інструмент національної амнезії. Концепти «несвоєї війни», «чужої війни», протистояння тоталітарним наративам. 4. Дегероїзація війни та ревізія радянського мілітарного міфу в диалогії Ігоря Качуровського «Шлях невідомого» і «Дім над кручею». 5. Спротив та драма боротьби УПА в сучасній українській літературі: «Солодка Даруся» М.Матіос, «Музей покинутих секретів» О.Забужко, «Вибір Скорого» В.Портяка, поезія В.Герасим'юка. 6. Постмодерністська альтернативна історія як спосіб поквитатися з національними травмами та історичними поразками, перегравши війну («Дефіляда в Москві» В.Кожелянка, «Рівне/Ровно» О.Ірванця). 7. Особистий вимір у дискурсі війни: автобіографізм як пробний камінь воєнного наративу. Складність та ризики белетризації воєнних сюжетів в жанрах художньої літератури: «Доця» Т.Горіха Зерня, «Смерть Лева Сесіла мала сенс» О.Стяжкіної, «Інтернат» С.Жадана, «За спиною» Г.Шиян, «Маріупольський процес» Г.Вдовиченко, «Сірі бджоли» А.Куркова та ін. 8. Травматичні топоси болю, страждання, насилля, страху,

	<p>тортур, дегуманізації, жахиття окупації і банальність зла (щоденники та репортажі з окупованих територій, свідчення очевидців, спогади вцілілих). Тема полону та військовополонених в автобіографічному вимірі ("Фуга смерті: 119 днів полону" І. Михайлишина, «В Ізоляції» та «Світлий шлях, або Історія одного концтабору» С.Асєєва).</p> <p>9. Вербалізація війни військовими (т.зв. «ветеранська» або комбатантська література) у жанрах спогадів, свідчень очевидців, меморіальних збірок (книжки про Іловайськ, ДАП тощо), щоденників учасників бойових дій («Спокійної ночі» Максима Петренка), т.зв. «особистих історій травми (life writing)» («Сліди на дорозі» В.Ананьєва), дещо белетризованих артефактів пережитого (як-от «Точка неповернення» Дмитра Вербича чи «Мисливці за градами» А.Кириченка).</p> <p>10. Професійні поети-комбатанти в пошуках мови самоопису, саморефлексії та самозаспокоєння. Белетризація досвіду (Я.Чорногуз, Б.Гуменюк, О.Губський, А.Полежака, І.Астапенко, Є.Жарикова, А.Дронь та ін.)</p> <p>11. Професійні прозаїки на війні в пошуках мови самоопису, саморефлексії та самозаспокоєння. Белетризація досвіду (А.Чех, А. Чапай, В.Пузік, С.Гридін, О.Михед, І.Митров, Б.Коломійчук ін.)</p> <p>12. Тема українсько-російської війни в поетичній творчості поетів-невійськових: С.Жадан, Г.Крук, І.Кива, К.Калитко, Ю.Мусаковська, П.Коробчук, К.Михаліцина, О.Сливинський, О.Луцишина, В.Махно та ін.</p> <p>13. Дитяча література про війну та способи проговорювати травматичний досвід війни, перебування окупації, смерті близьких із дітьми (артбук «Війна, яка змінила Рондо» А.Лесів та Р.Романишин, «Діти повітряних тривог» Л.Денисенко, «Мої вимушені канікули» К.Сгорушкіної, «Жерар-партизан»І.Андрусяка, «Полінка» В. Запеки та ін.).</p> <p>14. Воєнна есеїстика та публіцистика як швидка та спонтанна спроба схопити та зафіксувати реальність. Російсько-українська війна як пряма та гібридна війна цінностей, ідентичностей та наративів (О.Забужко, В.Портников, Т.Лютий, В.Єрмоленко, М.Барчук, А.Любка, Є.Положій).</p> <p>15. Мотиви втрати дому та втечі, «свого» і «чужого» простору, провини вцілілого в літературі на тему депортованих, біженців від війни та внутрішньо переміщених осіб.</p> <p>16. Антології війни як мистецький зріз, сума різномірних приватних досвідів та спроби порозумітися, кристалізація національної ідентичності як спільного знаменника цінностей та досвідів. Закордонні перекладні антології української літератури воєнного дискурсу та їхнє значення для репрезентації української культури та виходу з тіні російської культури. Теорії та рекомендації терапевтичного письма.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

СХЕМА КУРСУ

Тиж. / дата / год.-	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література	Завдання, год	Термін виконання
1–2 т. 2 год.	Дискурс війни в літературі: світовий та український ракурс, теоретичні підґрунтя та методологічні питання. Теорії та рекомендації терапевтичного письма.	Лекція. Практ. заняття.	<p>Гриневиц В. Неприборкане різноголосся: Друга світова війна і суспільно-політичні настрої в Україні, 1939 – червень 1941 рр. / В. Гриневиц. – Київ-Дніпропетровськ : Ліра, 2012. – 508 с.</p> <p>Гриневиц В. Український вимір війни та пам'яті про неї / В. Гриневиц // Сучасні дискусії про Другу світову війну: зб. наук. статей та виступів українських і зарубіжних істориків. – Л. : ЗУКЦ, 2012. – С. 50–64.</p> <p>Дзюба-Погребняк О. Перша світова війна в літературах південних слов'ян / О. Дзюба-Погребняк. – К. : ДУХ І ЛІТЕРА, 2014. – 496 с. – (Сер. «Бібліотека супротиву, бібліотека надії»).</p> <p>Захарчук І. Друга світова війна: досвід історії – досвід літератури // Слово і Час. – 2007. – № 6. Грабович Г. У пошуках великої літератури. – Київ, 1993.</p> <p>Захарчук І. Друга світова війна: досвід історії – досвід літератури // Слово і Час. – 2007. – № 6.</p> <p>Історія української літератури ХХ століття: У 2-х кн. – К.: Либідь, 1994. – Кн. 2. – Ч.1.</p> <p>Історія української літератури ХХ століття: У 2-х кн. – К.: Либідь, 1998. – Кн. 2.</p> <p>Клочек Г. Поетика і психологія. – К., 1990.</p> <p>Ковалів Ю. Художня хроніка великої трагедії (Українська література Другої світової війни). – К., 2004.</p> <p>Юргер Е. Війна як внутрішнє переживання. – К.: Стилет і стилос, 2022. – 136 ст.</p> <p>Улюра Г. Писати війну (серія публікацій під спільною назвою в електронному виданні Тиктор-медіа https://tyktor.media/pysaty-viynu/)</p>	<p>Тема війни в літературі: світовий та український контекст, теоретичні підґрунтя та методологічні питання.</p> <p>Антична теорія війни та лицарські війни честі</p> <p>Теза Гегеля про те, що війна становить саму логічну структуру цього світу і сприяє очищенню мислення і ревізії уявлень про світ, дає імпульс для спрвадження швидких суспільних та культурних змін (обговорити).</p> <p>Погляд на війну як кризу та трагедію гуманності.</p> <p>Війна як межовий досвід та екстремальне внутрішнє переживання</p> <p>2 год.</p>	до 10. 09. 2023.
3–4 т.	Жанрове розмаїття воєнної літератури періоду першої світової війни: <ul style="list-style-type: none"> О. Турянський «Поza межами болю», 	Лекція. Практ. заняття.	<p>Горішина Г. Модус національної ідентичності поезії резистансу // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. 2018. Випуск 67. Частина 1</p> <p>Дзюба-Погребняк О. Перша світова війна в літературах південних слов'ян / О. Дзюба-Погребняк. – К. : ДУХ І ЛІТЕРА, 2014. – 496 с. – (Сер.</p>	Аналіз ідейно-тематичного та жанрово-стильового розмаїття воєнної літератури періоду першої світової війни: Героїка і романтика визвольної	до 24. 09. 2023.

2 год.	<ul style="list-style-type: none"> • поезія січових стрільців, • О. Кобець «Записки полоненого. Пригоди і враження учасника першої світової війни»). 		<p>«Бібліотека супротиву, бібліотека надії»).</p> <p><i>Кобець О. Записки полоненого (пригоди і враження учасника першої світової війни). Автор: Кобець О. Опубліковано: Мюнхен, 1959. Сторінок: 415 с.</i></p> <p><i>Роздольська Ірина. Літературний феномен Українських Січових Стрільців: функціонування та структура покоління: монографія. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. – 444 с.</i></p> <p><i>Турянський О. Поза межами болю. Син землі. Оповідання.-видавництво «Дніпро» К., 1989 р.</i></p>	<p>війни в поезії січових стрільців. Повість-поема О.Турянського «Поза межами болю» О. Кобець «Записки полоненого. Пригоди і враження учасника першої світової війни»)</p> <p>4 год.</p>	
5–6 т. 2 год.	<p>Україна в огні: українська класична проза про другу світову війну й терор.</p> <p>Версія героїчної війни в каноні соцреалізму як інструмент національної амнезії. Концепти «несвоєї війни», «чужої війни», протистояння тоталітарним наративам.</p>	<p>Лекція. Практ. заняття.</p>	<p>Гриневич В. Неприборкане різноголосся: Друга світова війна і суспільно-політичні настрої в Україні, 1939 – червень 1941 рр. / В. Гриневич. – Київ-Дніпропетровськ : Ліра, 2012. – 508 с.</p> <p>Гриневич В. Український вимір війни та пам'яті про неї / В. Гриневич // Сучасні дискусії про Другу світову війну: зб. наук. статей та виступів українських і зарубіжних істориків. – Л. : ЗУКЦ, 2012. – С. 50–64.</p> <p>Дзюба-Погребняк О. Перша світова війна в літературах південних слов'ян / О. Дзюба-Погребняк. – К. : ДУХ І ЛІТЕРА, 2014. – 496 с. – (Сер. «Бібліотека супротиву, бібліотека надії»).</p> <p>Довженко О. Господи, пошли мені сили: Щоденник, кіноповісті, оповідання, фольклорні записи, листи, документи. – Харків, 1994.</p> <p>Домонтович В. Дівчина з ведмедиком. Болотяна лужкоза. – К., 2000.</p> <p>Захарчук І. Друга світова війна: досвід історії – досвід літератури // Слово і Час. – 2007. – № 6.Грабович Г. У пошуках великої літератури. – Київ, 1993.</p> <p>Захарчук І. Друга світова війна: досвід історії – досвід літератури // Слово і Час. – 2007. – № 6.</p> <p>Історія української літератури ХХ століття: У 2-х кн. – К.: Либідь, 1994. – Кн. 2. – Ч.1.</p> <p>Історія української літератури ХХ століття: У 2-х кн. – К.: Либідь, 1998. – Кн. 2.</p> <p>Ковалів Ю. Художня хроніка великої трагедії (Українська література Другої світової війни). – К., 2004.</p> <p>Кошелівець І. Олександр Довженко: Спроба творчої біографії. – Мюнхен, 1980.</p> <p>Мартиненко Ю. „Воєнна” проза І.Багряного („Людина біжить над прірвою”, „Огненне коло”) // Дивослово. – 2001. – № 2.</p> <p>Самчук У. OST. Трилогія. Том 1. Морозів хутір. –</p>	<p>Українська ("радянська") проза періоду німецько-радянської війни. Реалії Другої світової війни в оповіданнях О. Довженка. Зображення трагедії українського народу в кіноповісті О. Довженка "Україна в огні". Версія героїчної війни в каноні соцреалізму як інструмент національної амнезії. Концепти «несвоєї війни», «чужої війни», протистояння тоталітарним наративам. Автобіографічні елементи та художній домисел у воєнній прозі</p> <p>4 год.</p>	<p>до 22. 10. 2023.</p>

			<p>Тернопіль, 2005. Самчук У. Чого не гоїть вогонь. – К.,1994.</p> <p>Юргер Е. Війна як внутрішнє переживання. – К.: Стилет і стилос, 2022. – 136 ст.</p>		
7-8 т. 2 год.	Дегероїзація війни та ревізія радянського мілітарного міфу в діалогії Ігоря Качуровського «Шлях невідомого» і «Дім над кручею».	Лекція. Практ. заняття.	<p>Качуровський І. Для бою народжений // Сучасність. – 2006. – № 10.</p> <p>Набитович І. Концепт війни у прозі Олеся Гончара, Івана Багряного та Ігоря Качуровського: осциляція між <i>sacrum</i> та <i>profanum</i> / І. Набитович // Набитович І. Універсум <i>sacrum</i>'у в художній прозі (від модернізму до постмодернізму) : монографія / І. Набитович. – Дрогобич-Люблін, 2008. – С. 413–426.</p> <p>Самчук У. На білому коні. Спогади. – Львів: Літопис Червоної Калини, 1999. Самчук У. На коні вороному. Спогади. – Львів: Літопис Червоної Калини, 2000. Самчук У. Плянета ДіПі. Нотатки й листи. – Вінніпег, Канада, 1979.</p> <p>Шостак, О. О. Ревізія мілітарної парадигми в діалогії Ігоря Качуровського «Шлях невідомого» і «Дім над кручею». Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філологія», (73), 284-288. вилучено із https://periodicals.karazin.ua/philology/article/view/5985</p>	<p>Концепт війни у прозі Олеся Гончара, Івана Багряного та Ігоря Качуровського. Дегероїзація війни та ревізія радянського мілітарного міфу в діалогії Ігоря Качуровського «Шлях невідомого» і «Дім над кручею»</p> <p>Події Другої світової війни у спогадах У. Самчука "На білому коні". Образи українських письменників – учасників руху опору – у спогадах У. Самчука "На білому коні". Публіцистичні твори Є. Маланюка, І. Багряного та інших письменників.</p> <p>4 год.</p>	до 15. 11. 2023.
9-10 т. 2 год.	Спротив та драма боротьби УПА в сучасній українській літературі: «Солодка Даруся» М.Матіос, «Музей покинутих секретів» О.Забужко, «Вибір Скорого» В.Портяка, поезія В.Герасим'юка.	Лекція. Практ. заняття.	<p>Жила С. "Трагедія адекватна історії": роман Марії Матіос "Солодка Даруся" та читацька конференція за цим твором. // Українська література в загальноосвітній школі., 2007. -№3. — С. 6-12</p> <p>Марія Матіос. Солодка Даруся: драма на три життя. - Львів: Піраміда, 2004 . 174 с.</p> <p>Забужко О. Музей покинутих секретів. — 1-е. — Київ : Факт, 2009. — 829 с.</p>	<p>З усіх воєнних тем ХХ століття спротив та драма боротьби УПА в сучасній українській літературі звучить найболючіше, оскільки все ніяк не вирветься із боротьби двох контрнарративів: офіційного пострадянського і оновленого українського, а поміж якими – прірва розміром у війну. «Ця</p>	

			<p>Рутар Х. Формули колективної пам'яті на сторінках роману Оксани Забужко "Музей покинутих секретів" https://uamoderna.com/demontazh-pamyati/rutar-collective-memory</p> <p>Ассман А. Простори спогаду. Форми та трансформації культурної пам'яті / Аляйда Ассман ; пер. з нім. К. Дмитренко, Л. Доронічева, О. Юдін. – К.: Ніка-Центр, 2012. – С. 317.</p>	<p>пам'ять не може позбутися виразної емоційної складової, не до кінця відслонює приховане питання про катів і жертв, про усвідомлення себе «своїми», про кілька різноспрямованих воєн, які точилися на українських землях в тіні глобальної війни, про життя, страждання і смерть на окупованих територіях, етнічні чистки, депортації і втрати цілих мов і культур разом з носіями» Х.Рутар.</p> <p>Аналізуємо твори «Солодка Даруся» М.Матіос, «Музей покинутих секретів» О.Забужко, «Вибір Скорого» В.Портяка, поезія В.Герасим'юка.</p>	
11-12 2 год.	<p>Постмодерністська альтернативна історія як спосіб поквитатися з національними травмами та історичними поразками, перегравши війну («Дефіляда в Москві» В.Кожелянка, «Рівне/Ровно» О.Ірванця).</p>	<p>Лекція. Практ. заняття.</p>	<p>Кондратюк М. В. Гра з історією у романах альтернативної історії В. Кожелянка / М. В. Кондратюк // Вісник Донецького національного університету. Сер. Б : Гуманітарні науки. - 2015. - № 1-2. - С. 132-135. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdnug_2015_1-2_24.</p> <p>Пітик А., Пітик К. ВАСИЛЬ КОЖЕЛЯНКО</p> <p>А все могло бути інакше: Альтернативна історія України у 5-ти книжках // https://chytomo.com/a-vse-mohlo-buty-inakshe-alternatyvna-istoriia-ukrainy-u-4-kh-knyzhkakh/</p> <p>Кеппс Р. Як писати про війну. - К.: Смолоскип. – 2021</p> <p>Петренко-Цеунова О. Література як мистецтво пам'ятати. // https://www.verbum.com.ua/09/2022/voices-of-our-memories/art-of-memory/</p>	<p>Постмодерністська альтернативна історія як спосіб поквитатися з національними травмами та історичними поразками, перегравши війну</p> <p>Аналізуємо твори жанру альтернативної історії «Дефіляда в Москві» В.Кожелянка, «Рівне/Ровно» О.Ірванця та ін.</p>	

13-14 2 год.	Особистий вимір у дискурсі війни: автобіографізм як пробний камінь воєнного наративу. Складність та ризики белетризації воєнних сюжетів в жанрах художньої літератури: «Доця» Т. Горіха Зерня, «Смерть Лева Сесіла мала сенс» О.Стяжкіної, «Інтернат» С.Жадана, «За спиною» Г.Шиян, «Маріупольський процес» Г.Вдовиченко, «Сірі бджоли» А.Куркова та ін.	Лекція. Практ. заняття.	Крук Г. Людина супроти війни: Потенціал особистості та можливості культури https://zaxid.net/lyudina_suproti_viyuni_n1549323 Кеппе Р. Як писати про війну. - К.: Смолоскип. – 2021 Петренко-Цеунова О. Література як мистецтво пам'ятати. // https://www.verbum.com.ua/09/2022/voices-of-our-memories/art-of-memory/ Пухонська О. Літературний щоденник як спроба автотерапії травми війни (за книгою «Життя P.S.» Валерії Бурлакової). / Studia Ucrainica Varsoviensia. Warszawa, 2020. Пухонська О. Мова війни як мова пам'яті у поезії Бориса Гуменюка. / Запорізький науковий вісник. Серія "Філологія" Пухонська О. Літературні виміри травми у контексті війни на Донбасі. Acta Polono-Ruthenica, 2(XXVI), 63–74. https://doi.org/10.31648/apr.6960 Пухонська О. Поза межами бою. Дискурс війни в сучасній літературі. – Дискурсус, 2022. Улюра Г. Писати війну (серія публікацій під спільною назвою в електронному виданні Тиктор-медіа https://tyktor.media/pysaty-viyunu/)	Власний чи чужий досвід, автобіографізм чи авторська майстерність втілити чужий досвід, художня стратегія співпереживання, аналіз художніх творів «Доця» Т. Горіха Зерня, «Смерть Лева Сесіла мала сенс» О.Стяжкіної, «Інтернат» С.Жадана, «За спиною» Г.Шиян, «Маріупольський процес» Г.Вдовиченко, «Сірі бджоли» А.Куркова	
15-16 2 год	Травматичні топоси болю, страждання, насилля, страху, тортур, дегуманізації, жакіття окупації і банальність зла (щоденники та репортажі з окупованих територій, свідчення очевидців, спогади вцілілих). Тема полону та військовополонених в автобіографічному вимірі ("Фуга смерті: 119 днів полону" І. Михайлишина, «В Ізоляції» та «Світлий шлях, або Історія одного концтабору» С.Асеева).	Лекція. Практ. заняття.	Крук Г. Людина супроти війни: Потенціал особистості та можливості культури https://zaxid.net/lyudina_suproti_viyuni_n1549323 Кеппе Р. Як писати про війну. - К.: Смолоскип. – 2021 Петренко-Цеунова О. Література як мистецтво пам'ятати. // https://www.verbum.com.ua/09/2022/voices-of-our-memories/art-of-memory/ Пухонська О. Літературний щоденник як спроба автотерапії травми війни (за книгою	Щоденники та репортажі з окупованих територій, свідчення очевидців, спогади вцілілих). Тема полону та військовополонених в автобіографічному вимірі Аналіз творів "Фуга смерті: 119 днів полону" І. Михайлишина, «В Ізоляції» та «Світлий шлях, або Історія одного концтабору»	

			<p>«Життя P.S.» Валерії Бурлакової). / Studia Ucrainica Varsoviensia. Warszawa, 2020.</p> <p>Пухонська О. Мова війни як мова пам'яті у поезії Бориса Гуменюка. / Запорізький науковий вісник. Серія "Філологія"</p> <p>Пухонська О. Літературні виміри травми у контексті війни на Донбасі. Acta Polono-Ruthenica, 2(XXVI), 63–74. https://doi.org/10.31648/apr.6960</p> <p>Пухонська О. Поза межами бою. Дискурс війни в сучасній літературі. – Дискурсус, 2022.</p> <p>Улюра Г. Писати війну (серія публікацій під спільною назвою в електронному виданні Тиктор-медіа https://tyktor.media/pysaty-viynu/)</p> <p>Юргер Е. Війна як внутрішнє переживання. – К.: Стилет і стилос, 2022. – 136 ст.</p>	С.Асєєва.	
17-18 2 год.	<p>Вербалізація війни військовими (т.зв. «ветеранська» або комбатантська література) у жанрах спогадів, свідчень очевидців, меморіальних збірок (книжки про Іловайськ, ДАП тощо), щоденників учасників бойових дій («Спокійної ночі» Максима Петренка), т.зв. «особистих історій травми (life writing)» («Сліди на дорозі» В.Ананьєва), дещо белетризованих артефактів пережитого (як-от «Точка неповернення» Дмитра Вербича чи «Мисливці за градами» А.Кириченка).</p>	<p>Лекція. Практ. заняття.</p>	<p>Крук Г. Людина супроти війни: Потенціал особистості та можливості культури https://zaxid.net/lyudina_suproti_viyuni_n1549323</p> <p>Кеппе Р. Як писати про війну. - К.: Смолоскип. – 2021</p> <p>Петренко-Цеунова О. Література як мистецтво пам'ятати. // https://www.verbum.com.ua/09/2022/voices-of-our-memories/art-of-memory/</p> <p>Пухонська О. Літературний щоденник як спроба автотерапії травми війни (за книгою «Життя P.S.» Валерії Бурлакової). / Studia Ucrainica Varsoviensia. Warszawa, 2020.</p> <p>Пухонська О. Мова війни як мова пам'яті у поезії Бориса Гуменюка. / Запорізький науковий вісник. Серія "Філологія"</p> <p>Пухонська О. Літературні виміри травми у контексті війни на Донбасі. Acta Polono-Ruthenica, 2(XXVI), 63–74. https://doi.org/10.31648/apr.6960</p> <p>Пухонська О. Поза межами бою. Дискурс війни в сучасній літературі. – Дискурсус,</p>	<p>Жанри спогадів, свідчень очевидців, меморіальних збірок (книжки про Іловайськ, ДАП тощо), щоденників учасників бойових дій («Спокійної ночі» Максима Петренка), т.зв. «особистих історій травми (life writing)» («Сліди на дорозі» В.Ананьєва), белетризованих артефактів пережитого («Точка неповернення» Дмитра Вербича, «Мисливці за градами» А.Кириченка).</p>	

			<p>2022.</p> <p>Улюра Г. Писати війну (серія публікацій під спільною назвою в електронному виданні Тиктор-медіа https://tyktor.media/pysaty-viynu/)</p> <p>Юргер Е. Війна як внутрішнє переживання. – К.: Стилет і стилос, 2022. – 136 ст.</p>		
19-20 2 год.	Професійні поети-комбатанти в пошуках мови самоопису, саморефлексії та самозаспокоєння. Белетризація досвіду (Я.Чорногуз, Б.Гуменюк, О.Губський, А.Полежака, І.Астапенко, Є.Жарикова, А.Дронь та ін.)	Лекція. Практ. заняття.	<p>Куценко О. Мова поезії і втрат. https://pen.org.ua/mova-poezii-i-vtrat</p> <p>Пастух Т. Поезія в час війни (Серія публікацій на сторінках електронного часопису «Збруч» за 2022 р.)</p> <p>Петренко-Цеунова О. Література як мистецтво пам'ятати. // https://www.verbum.com.ua/09/2022/voices-of-our-memories/art-of-memory/</p> <p>Улюра Г. Писати війну (серія публікацій під спільною назвою в електронному виданні Тиктор-медіа https://tyktor.media/pysaty-viynu/)</p>	Оптика та буденний трагізм наближеної впритул війни. Меморіальні та компенсаторні творчі практики. Основні мотиви та концепти воєнної поезії комбатантів. Аналіз поетичних творів поетів, що воюють: Я.Чорногуз, Б.Гуменюка, О.Губського, А.Полежаки, І.Астапенка, Є.Жарикової, А.Дроня та ін.	
21-22 2 год.	Професійні прозаїки на війні в пошуках мови самоопису, саморефлексії та самозаспокоєння. Белетризація досвіду (А.Чех, А. Чапай, В.Пузік, С.Гридин, О.Михед, І.Митров, Б.Коломійчук ін.)	Лекція. Практ. заняття.	<p>Крук Г. Людина супроти війни: Потенціал особистості та можливості культури https://zaxid.net/lyudina_suproti_viyuni_n1549323</p> <p>Кеппе Р. Як писати про війну. - К.: Смолоскип. – 2021</p> <p>Петренко-Цеунова О. Література як мистецтво пам'ятати. // https://www.verbum.com.ua/09/2022/voices-of-our-memories/art-of-memory/</p> <p>Пухонська О. Літературний щоденник як спроба автотерапії травми війни (за книгою «Життя P.S.» Валерії Бурлакової). / Studia Ucrainica Varsoviensia. Warszawa, 2020.</p> <p>Пухонська О. Мова війни як мова пам'яті у поезії Бориса Гуменюка. / Запорізький науковий вісник. Серія "Філологія"</p> <p>Пухонська О. Літературні виміри травми у контексті війни на Донбасі . Acta Polono-</p>	«Словник війни» О.Сливинського як спосіб деконструкції та оновлення мови. Художня проза професійних авторів-комбатантів: А.Чеха, А. Чапая, В.Пузіка, С.Гридіна, О.Михеда, І.Митрова, Б.Коломійчука ін.	

			<p>Ruthenica, 2(XXVI), 63–74. https://doi.org/10.31648/apr.6960 Пухонська О. Поза межами бою. Дискурс війни в сучасній літературі. – Дискурсус, 2022. Улюра Г. Писати війну (серія публікацій під спільною назвою в електронному виданні Тиктор-медіа https://tyktor.media/pysaty-viynu/) Юргер Е. Війна як внутрішнє переживання. – К.: Стилет і стилос, 2022. – 136 ст.</p>		
23-24 2 год.	<p>Тема українсько-російської війни в поетичній творчості поетів-невійськових: С.Жадан, Г.Крук, І.Кива, К.Калитко, Ю.Мусаковська, П.Коробчук, К.Михаліцина, О.Сливинський, О.Луцишина, В.Махно та ін.</p>	<p>Лекція. Практ. заняття.</p>	<p>Крук Г. Людина супроти війни: Потенціал особистості та можливості культури https://zaxid.net/lyudina_suproti_viyuni_n1549323 Кеппс Р. Як писати про війну. - К.: Смолоскип. – 2021 Петренко-Цеунова О. Література як мистецтво пам'ятати. // https://www.verbum.com.ua/09/2022/voices-of-our-memories/art-of-memory/ Пухонська О. Літературний щоденник як спроба автотерапії травми війни (за книгою «Життя P.S.» Валерії Бурлакової). / Studia Ucrainica Varsoviensia. Warszawa, 2020. Пухонська О. Мова війни як мова пам'яті у поезії Бориса Гуменюка. / Запорізький науковий вісник. Серія "Філологія" Пухонська О. Літературні виміри травми у контексті війни на Донбасі . Acta Polono-Ruthenica, 2(XXVI), 63–74. https://doi.org/10.31648/apr.6960 Пухонська О. Поза межами бою. Дискурс війни в сучасній літературі. – Дискурсус, 2022. Улюра Г. Писати війну (серія публікацій під спільною назвою в електронному виданні Тиктор-медіа https://tyktor.media/pysaty-viynu/) Юргер Е. Війна як внутрішнє переживання. – К.: Стилет і стилос, 2022. – 136 ст.</p>	<p>Поезія часів українсько-російської війни 2014 – 2022 рр. Аналізуємо твори цього часу С.Жадана, Г.Крук, І.Киви, К.Калитко, Ю.Мусаковської, П.Коробчука, К.Михаліциної, О.Сливинського, О.Луцишиної, В.Махна та ін.</p>	

25-26 2 год.	Дитяча та підліткова література про війну, способи проговорювати травматичний досвід війни, перебування окупації, смерті близьких із дітьми (артбук «Війна, яка змінила Рондо» А.Лесів та Р.Романишин, «Діти повітряних тривог» Л.Денисенко, «Мої вимушені канікули» К.Сгорушкіної, «Жерар-партизан» І.Андрусюка, «Полінка» В. Запеки та ін.).	Лекція. Практ. заняття.	Мурашки по шкірі: дитячі книги про війну https://book-ye.com.ua/blog/e-shcho-chytaty/murashky-po-shkiri-dytyachi-knyhy-pro-vijnu/ Говоримо з дітьми про війну: 11 книг для молодших підлітків https://learning.ua/blog/202207/hovorymo-z-ditmy-pro-viynu-11-knyh-dlia-molodshykh-pidlitkiv/ 5 книжок про війну для дітей, які допоможуть пережити страшні часи	Особливості розробки теми війни в дитячій та підлітковій літературі, способи проговорювати травматичний досвід війни, перебування окупації, смерті близьких і т.д.. Психологічно-терапевтичний ефект. Аналізуємо твори: «Війна, яка змінила Рондо» А.Лесів та Р.Романишин, «Діти повітряних тривог» Л.Денисенко, «Мої вимушені канікули» К.Сгорушкіної, «Жерар-партизан» І.Андрусюка, «Полінка» В. Запеки	
27 - 28 2 год.	Воєнна есеїстика та публіцистика як швидка та спонтанна спроба схопити та зафіксувати реальність. Російсько-українська війна як пряма та гібридна війна цінностей, ідентичностей та наративів (О.Забужко, В.Портников, Т.Лютий, В.Єрмоленко, М.Барчук, А.Любка, Є.Положий).	Лекція. Практ. заняття.	Крук Г. Людина супроти війни: Потенціал особистості та можливості культури https://zaxid.net/lyudina_suproti_viyuni_n1549323 Кеппе Р. Як писати про війну. - К.: Смолоскип. – 2021 Петренко-Цеунова О. Література як мистецтво пам'ятати. // https://www.verbum.com.ua/09/2022/voices-of-our-memories/art-of-memory/ Пухонська О. Літературний щоденник як спроба автотерапії травми війни (за книгою «Життя P.S.» Валерії Бурлакової). / Studia Ucrainica Varsoviensia. Warszawa, 2020. Пухонська О. Мова війни як мова пам'яті у поезії Бориса Гуменюка. / Запорізький науковий вісник. Серія "Філологія" Пухонська О. Літературні виміри травми у контексті війни на Донбасі. Acta Polono-Ruthenica, 2(XXVI), 63–74. https://doi.org/10.31648/apr.6960 Пухонська О. Поза межами бою. Дискурс війни в сучасній літературі. – Дискурс,	Воєнна есеїстика та публіцистика О.Забужко, В.Портников, Т.Лютий, В.Єрмоленко, М.Барчук, А.Любка, Є.Положий). Культурна дипломатія та війна наративів. Ієрархія цінностей та реконструкція української ідентичності.	

			<p>2022.</p> <p>Улюра Г. Писати війну (серія публікацій під спільною назвою в електронному виданні Тиктор-медіа https://tyktor.media/pysaty-viynu/)</p> <p>Юргер Е. Війна як внутрішнє переживання. – К.: Стилет і стилос, 2022. – 136 ст.</p>		
29-30 2 год.	Мотиви втрати дому та втечі, «свого» і «чужого» простору, провини вцілілого в літературі на тему депортованих, біженців від війни та внутрішньо переміщених осіб.		<p>Котик І. Література ціною дому: чотири книжки на тему біженства та депортації, портал «Читомо», 23.05.2022 https://chytomo.com/literatura-tsinoiu-domu-chotyry-knyzhky-na-temu-bizhenstva-ta-deportatsii/</p> <p>Пастух Т. Поезія в час війни (Серія публікацій на сторінках електронного часопису «Збруч» за 2022 р.)</p> <p>Пухонська О. Літературний щоденник як спроба автотерапії травми війни (за книгою «Життя P.S.» Валерії Бурлакової). / Studia Ucrainica Varsoviensia. Warszawa, 2020.</p> <p>Пухонська О. Мова війни як мова пам'яті у поезії Бориса Гуменюка. / Запорізький науковий вісник. Серія "Філологія"</p> <p>Пухонська О. Літературні виміри травми у контексті війни на Донбасі. Acta Polono-Ruthenica, 2(XXVI), 63–74. https://doi.org/10.31648/apr.6960</p> <p>Пухонська О. Поза межами бою. Дискурс війни в сучасній літературі. – Дискурс, 2022.</p> <p>Улюра Г. Писати війну (серія публікацій під спільною назвою в електронному виданні Тиктор-медіа https://tyktor.media/pysaty-viynu/)</p> <p>Юргер Е. Війна як внутрішнє переживання. – К.: Стилет і стилос, 2022. – 136 ст.</p>	Аналіз художніх творів та есеїстики, написаних під час війни, в яких присутні мотиви втрати дому та втечі, «свого» і «чужого» простору, провини вцілілого в літературі на тему депортованих, біженців від війни та внутрішньо переміщених осіб.	
31-31	Антології війни як мистецький зріз, сума різномірних приватних досвідів та спроби	Лекція. Практ.	Коли говорять гармати... Антологія української воєнної прози ХХ століття. К.: Yakaboo Publishing, 2022.	«Поезія без укриття: Хроніка протистояння», «Війна 2022: протистояння»	

2 год.	<p>порозумітися, кристалізація національної ідентичності як спільного знаменника цінностей та досвідів. Закордонні перекладні антології української літератури воєнного дискурсу та їхнє значення для репрезентації української культури та виходу з тіні російської культури. Теорії та рекомендації терапевтичного письма.</p>	заняття.	<p>Куценко О. Мова поезії і втрат. https://pen.org.ua/mova-poezii-i-vtrat Пастух Т. Поезія в час війни (Серія публікацій на сторінках електронного часопису «Збруч» за 2022 р.) Петренко-Цеунова О. Література як мистецтво пам'ятати. // https://www.verbum.com.ua/09/2022/voices-of-our-memories/art-of-memory/ Улюра Г. Писати війну (серія публікацій під спільною назвою в електронному виданні Тиктор-медіа https://tyktor.media/pysaty-viynu/)</p>	<p>есеї, поезія, щоденники», «Воєнний стан», «Words for War», «Voices of Freedom: Contemporary Writing From Ukraine», «Sunflowers: Ukrainian Poems on War, Resistance, Hope and Peace» (англійською), "Україна. 24 поети для однієї країни" ("Ukraine. 24 poètes pour un pays") (французькою), «Поети України» (італійською), «Сучасні українські поети» (грузинською), «100 wierszy wolnych z Ukrainy» (польською), «Поезія поза часом» (в'єтнамською) «Ukrajina 2022: Pjesnicki ljetopis rata» (хорватською) та ін.</p>	
--------	--	----------	--	---	--